

BETÆNKNING**Afgivet af udvalget for Kultur, Uddannelse, Forskning og Kirke****vedrørende**

Forslag til Inatsisartutbeslutning om, at Naalakkersuisut pålægges at udarbejde en undersøgelse, der afdækker, hvilke tiltag der er nødvendige, for at mindst 80 % af underviserne på uddannelsesinstitutionerne og på universitetet i Grønland om 10 år, kan undervise på grønlandsk. Undersøgelsen skal fremlægges til EM2022

Fremsat af medlem af Inatsisartut, Doris Jakobsen Jensen, Siumut

Afgivet til forslagets 2. behandling

Udvalget har under behandlingen bestået af:

Medlem af Inatsisartut Sofia Geisler, Inuit Ataqatigiit, formand

Medlem af Inatsisartut Doris Jakobsen Jensen, Siumut, næstformand

Medlem af Inatsisartut Mariia Simonsen, Inuit Ataqatigiit

Medlem af Inatsisartut Nivi Olsen, Demokraatit

Medlem af Inatsisartut Mette Arqe-Hammeken, Naleraq

Udvalget har efter 1. behandlingen 27. oktober 2021 under EM2021 gennemgået forslaget.

1. Forslagets indhold og formål

Nærværende forslag har til formål at pålægge Naalakkersuisut at udarbejde en undersøgelse, der skal afdække, hvilke tiltag der er nødvendige for, at mindst 80 % af underviserne på de grønlandske uddannelsesinstitutioner samt universitetet om 10 år kan undervise på grønlandsk. Undersøgelsen skal fremlægges til EM2022.

2. Udvalgets behandling af forslaget

Forslagets formål nød umiddelbart opbakning under førstebehandlingen. Enkelte partier bakkede det oprindelige forslag op, mens andre bakkede op om Naalakkersuisuts ændringsforslag.

Det er udvalgets forståelse, at de uddannelsesinstitutioner, som der er tale om i forslaget, dækker over GUX, erhvervsskoler, akademiuddannelser, professionsbacheloruddannelser samt bachelor- og kandidatgrader. Som Naalakkersuisut fremhæver i sit svarnotat, er nogle uddannelsesområder ganske langt i forhold til at opnå 80 % undervisere, der kan undervise på grønlandsk. På andre uddannelser er der færre undervisere, der anvender grønlandsk. Det

fremgår ikke af forslaget, om de 80 % dækker over et gennemsnit på landsplan, kommunalt plan eller pr. uddannelsesinstitution. På baggrund af Naalakkersuisuts svarnotat, er det udvalgets forståelse, at Naalakkersuisut tager udgangspunkt i de enkelte uddannelsesinstitutioner.

Udvalget hæfter sig ved, at forslaget bruger ”kan” undervise på grønlandsk, og ikke ”skal” undervise på grønlandsk. Udvalget forstår dette sådan, at forslagsstiller ikke kræver at undervisningen skal foregå på grønlandsk, men at muligheden for det skal være til stede.

2.1. Grønlandsk som sprog

Der findes ikke statistiske opgørelser over, hvor mange der taler hhv. grønlandsk og/eller dansk i Grønland. Derimod fremgår det af en rapport fra Sprogsekretariatet fra 2001, at:

”Skønmæssigt har 70% af befolkningen grønlandsk som modersmål, 15% er naturligt tosprogede og de sidste 15% har dansk.¹”

Udvalget mener, at en opgørelse over, hvilke sproglige egenskaber befolkningen har, kan have stor betydning, for sprogdebatten i Grønland. Derfor bør en sådan opgørelse inddrages i en eventuel undersøgelse. Udvalget er dermed også af den opfattelse, at det kan være formålstjenesteligt at undersøge fordelingen af modersmål og talte sprog i Grønland. Dette vil kunne indikere, hvor mange, der reelt har behov for at blive undervist på grønlandsk på uddannelsesinstitutionerne.

2.2. Opbygning af kapacitet

For at øge antallet af undervisere, der kan undervise på grønlandsk på de nævnte uddannelsesinstitutioner, er kapacitetsopbygning nødvendig.

Igennem flere år har der været et stort politisk fokus på at få flere til at tage en uddannelse efter endt folkeskole. Siden Grønlands Statistik begyndte at føre statistik over fuldførte uddannelsesforløb i 2003, har der samlet været en stigning på knap 55 % for hhv. gymnasiale uddannelser, erhvervsuddannelser, kortere videregående uddannelser samt bachelor-, professionsbachelor og kandidatuddannelser jf. bilag 1.

Af Naalakkersuisuts svarnotat fremgår det, at særligt GUX og de videregående uddannelser, er udfordret ift. undervisere, som behersker grønlandsk til undervisning. Hvorvidt personer, der færdiggør deres videregående uddannelse, ville kunne undervise på grønlandsk er umiddelbart ikke klarlagt, men det er udvalgets opfattelse, at flere grønlandksprogede borgere skal tage en videregående uddannelse, såfremt flere skal kunne undervise på grønlandsk.

---

¹ Oqaasileriffik (Per Langgård) Saperasi isumaqaleritsi – Grønlandsk domænevinding, *Rapport til Sprogpolitiske referencegruppe præsenteret i november 2001*, (Findes kun på dansk)

Dette vil dog på mange måder være en langsigtet proces. Blandt andet kræver det generelt en kandidatgrad fra et universitet at blive underviser på GUX². Udfordringen med at øget antallet af undervisere, der kan undervise på grønlandsk på uddannelsesinstitutioner, skal også ses i relation til manglen på højtuddannet arbejdskraft i Grønland. Det er dermed udvalgets opfattelse, at udfordringen med manglen på undervisere, der kan undervise på grønlandsk, både handler om antallet af uddannede og manglen på arbejdskraft.

2.3. Fagterminologi og lærebøger som basis for undervisning på grønlandsk

I forlængelse af arbejdet med at øge antallet af undervisere, der underviser på grønlandsk, følger også et behov for at udvikle grønlandske fagtermer. Dette gælder særligt for videregående uddannelser. Arbejdet med udvikling af grønlandsk fagterminologi ligger hos Sprogsekretariatet under Departement for Uddannelse, Kultur, Idræt og Kirke, og fagtermer godkendes af Sprognævnet³.

I Deloitte's evaluering om Sprognævnets godkendelse af fagterminologi⁴ fremgår det, at Sprognævnet blandt andet ønsker at få udviklet generelle uddannelsesetermer på Ilisimatusarfik. Derudover nævnes en lang række områder, som der også ønskes udarbejdet termer for. Der kan ikke være nogen tvivl om, at fagtermer er essentielt når der skal undervises på videregående uddannelser. Derfor anser udvalget det også for nødvendigt, at undersøgelsen fokuserer på det faktum, at der på mange fagområder mangler ensartede ord og termer på grønlandsk.

Såfremt flere skal undervise på grønlandsk, er det i udvalgets optik nødvendigt, at der udarbejdes lærebøger på grønlandsk, eller som minimum, at der laves oversættelser af allerede brugte lærebøger. Hertil følger, som beskrevet i afsnittet ovenover, at der på en del fagområder mangler fagtermer på grønlandsk. Udvalget er derfor også af den holdning, at det er nødvendigt at undersøge, hvordan arbejdet med udarbejdelsen af fagterminologi i Sprogsekretariatet kan optimeres, hvis vi ønsker at flere undervisere på uddannelsesinstitutionerne kan undervise på grønlandsk.

2.4. Ændringsforslag fra Naalakkersuisut

Udvalget konstaterer, at Naalakkersuisut fremlagde følgende ændringsforslag til førstebehandlingen:

”Forslag til Inatsisartutbeslutning om, at Naalakkersuisut pålægges at udarbejde en undersøgelse, der afdækker, hvilke tiltag der er nødvendige for, at betydelig flere undervisere på uddannelsesinstitutioner og Ilisimatusarfik om 10 år kan undervise på grønlandsk. Undersøgelsen skal fremlægges til EM2022.”

---

² https://iserasuaat.gl/emner/gux/om-gux/bliv-gux-laerer?sc_lang=da

³ Inatsisartutlov nr. 5 af 1. juni 2017 om Grønlands Sprognævn, § 2, litra 3

⁴ Evaluering af Grønlands Sprognævns arbejde med godkendelse af fagterminologi på grønlandsk, sep. 2020

Det er hertil udvalgets opfattelse, at det er nødvendigt at afdække hvorledes vi kan øge antallet af undervisere på de nævnte uddannelsesinstitutioner, som kan undervise på grønlandsk. Dette vil ligeledes bidrage til at det grønlandske sprog styrkes.

Udvalget vil dog samtidig slå et slag for vigtigheden i, at alle i Grønland udmærker sig inden for sprog, så vi kan begå os internationalt. Udvalget mener dermed at vi som folk skal finde balancen mellem at være en del af en globaliseret verden, og samtidig værne om vores særegne sprog, der gør os til dem vi er.

2.5. Vurdering af undersøgelsens indhold

Af denne grund skal udvalget opfordre Naalakkersuisut til at inkludere følgende i undersøgelsen, såfremt enten det oprindelige forslag eller ændringsforslaget vedtages:

- Vurdering af hvor mange, der efterlyser undervisning på grønlandsk på uddannelsesinstitutionerne
- Konsekvenserne ved manglende fagterminologi på grønlandsk
- Behovet for lærerbøger på grønlandsk
- Hvordan man får flere til at tage en kandidatuddannelse

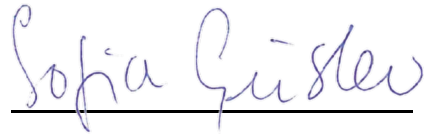
3. Forslagets økonomiske konsekvenser

Det fremgår af § 33, stk. 1, i Inatsisartuts forretningsorden, at de økonomiske og administrative konsekvenser ved realiseringen af beslutningsforslag skal beskrives i forslagets begrundelse. Udvalget har noteret sig, at forslaget i overensstemmelse hermed angiver de økonomiske konsekvenser ved forslagets realisering. Det vurderes at udgifterne til undersøgelsen vil svare til 1 AC-årsværk på 500.000 kr.

4. Udvalgets indstillinger

Et enigt udvalg indstiller Naalakkersuisuts ændringsforslag til vedtagelse.

Med disse bemærkninger, og med den i betænkningen anførte forståelse, skal udvalget overgive forslaget til 2. behandling.

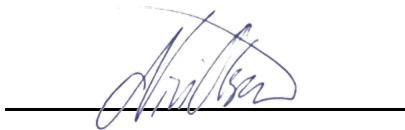
Sofia Geisler
Formand

Doris Jakobsen Jensen
Næstformand

Mariia Simonsen

Nivi Olsen

Mette Arge-Hammeken

Bilag 1

Fuldførte uddannelsesforløb, 2003-2020 efter uddannelsesniveau, land og tid

